

Internationale betrekkingen

ROME, 13-14 OKTOBER 2014

VERGADERING VAN DE VOORZITTERS VAN DE VOOR GRONDRECHTEN BEVOEGDE COMMISSIES

Op 13 en 14 oktober 2014 werd in Rome onder het Italiaanse voorzitterschap van de Raad van de Europese Unie een bijeenkomst gehouden van de voorzitters van de voor grondrechten bevoegde commissies van de nationale parlementen van de lidstaten¹. De Kamer van volksvertegenwoordigers was er vertegenwoordigd door *mevrouw Sabien Lahaye-Battheu, lid van de commissie voor de Justitie*.

De vergadering had als algemeen thema “de grondrechten”, die werden benaderd vanuit vier perspectieven: (1) *Enforcing fundamental rights to combat exclusion* (de grondrechten waarborgen om uitsluiting te bestrijden), (2) *Data protection and new rights in the digital era* (gegevensbescherming en nieuwe rechten in het digitale tijdperk), (3) *Towards a true European common migration and asylum policy* (immigratie en asiel: naar een echt gemeenschappelijk EU-beleid), en (4) *New tools to combat discrimination* (nieuwe instrumenten in de strijd tegen discriminatie).

1. De grondrechten waarborgen om uitsluiting te bestrijden

Mevrouw Martine Reicherts, Europees commissaris voor Justitie, Grondrechten en Burgerschap, benadrukt het belang van het opzetten van samenwerkingsverbanden en complementariteit binnen de EU. Europa moet met één stem spreken om de gemeenschappelijke waarden van de Unie te beschermen. Zij wijst op de rol van de Europese Commissie terzake en in het bijzonder op het duidelijke engagement van de Commissie, in haar rol als hoedster van de EU-waarden, met betrekking tot de aanneming in maart 2014 van de mededeling “Een nieuw EU-kader voor het versterken van de rechtsstaat”²; daarin beschrijft zij de aanpak die zij zal volgen als zich in een lidstaat situaties van “systemische” bedreigingen voor de rechtsstaat voordoen.

¹ Op het internet staan verschillende betogen en werkdocumenten:

<http://ue2014.parlamento.it/34?appuntamento=26> .

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014DC0158&qid=1413891407315&from=NL>

Mevrouw Judith Sunderland, senior onderzoeker bij de afdeling Europa en Centraal-Azië van Human Rights Watch, wijst op het teveel aan gevallen van schendingen van de grondrechten, ook in de lidstaten. Om aan de misbruiken een einde te maken, moet Europa een strategie inzake mensenrechten en een actieplan ontwikkelen. De Commissie en de andere EU-instellingen moeten zich op die strategie toeleggen. Het beleid moet erop gericht zijn binnen de grenzen van de Europese Unie de rechten te bevorderen en de inachtneming ervan echt te controleren. De Unie heeft de plicht die rechten te beschermen om haar legitimiteit te herwinnen en de waarden in acht te nemen waarop zij gegrondvest is.

De heer Morten Kjaerum, directeur van het Bureau van de Europese Unie voor de grondrechten, wijst erop dat het de Europese burgers momenteel aan vertrouwen in hun instellingen ontbreekt.

Hij beklemtoont dat de instellingen en de lidstaten beter moeten samenwerken om dat vertrouwen van de burgers terug te winnen. De rechten moeten beter worden beschermd door instanties die dicht bij de burgers staan. Hij stelt voor een netwerk op te richten van nationale parlementaire commissies die bevoegd zijn voor de grondrechten; die commissies zouden dan jaarlijks kunnen bijeenkomen om hun ervaringen uit te wisselen.

In het kader van het debat benadrukt *de Kroatische delegatie* dat de etnische minderheden moeten worden erkend, vooral in tijden van crisis.

Tevens beklemtoont een aantal sprekers hoe belangrijk het is dat de grondrechten niet alleen in theorie, maar ook in de praktijk in acht worden genomen.

2. Gegevensbescherming en nieuwe rechten in het digitale tijdperk

De heer Marko Ilešić, rechter bij het Hof van Justitie van de Europese Unie, merkt op dat het Hof van Justitie van de Europese Unie geen hof voor de mensenrechten is, maar dat het de mensenrechten en andere Europese rechten in balans moet houden.

Hij wijst erop dat het Hof in het arrest-Google Spanje³ heeft geoordeeld dat de exploitant van een internetzoekmachine verantwoordelijk is voor de behandeling van de persoonlijke gegevens die op haar pagina's worden weergegeven, alsook dat de privépersonen onder welbepaalde voorwaarden en op hun rechtstreeks verzoek aan de exploitant kunnen bewerkstelligen dat links naar internetpagina's met persoonlijke gegevens worden verwijderd. Dit arrest is belangrijk voor de bescherming van de rechten van privépersonen.

*De heer Giovanni Buttarelli, adjunct-toezichthouder bij de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming, pleit voor een grotere harmonisering van de regelgevingskaders van de verschillende lidstaten, alsook voor een coherente en eenvormige toepassing van de regels in Europa. Europa moet de uitdagingen van het digitale tijdperk aangaan en moet bij machte zijn na te gaan hoe de beginselen concreet kunnen worden toegepast om in digitale aangelegenheden tot een Europees *habeas corpus* te komen.*

³ <http://curia.europa.eu/juris/documents.jsf?num=C-131/12>

Tevens is de spreker verheugd dat België onlangs een staatssecretaris voor Privacy heeft aangesteld; dit voorbeeld zou navolging moeten vinden in de andere Europese landen.

De heer Guido Scorza, hoogleraar in de masteropleiding IT-recht aan de Universiteit van Bologna, pleit voor de invoering op Europees echelon van een “*Internet Bill of Right*”, waarin de burgers zich moeten kunnen terugvinden. Die regelgeving zou met name opnieuw moeten bekrachtigen dat elke burger gelijkelijk het recht geniet zonder enige discriminatie toegang tot het internet te hebben, alsook elke onlinedienst verplichten de grondrechten in acht te nemen, ervoor zorgen dat iedereen recht heeft op de eerbiediging van zijn persoonsgegevens en rechtsmisbruik verbieden.

In het debat dringt *de Cypriotische delegatie* erop aan dat de begrenzungen van de grondrechten tot het strikte minimum worden beperkt. Elk EU-initiatief dienaangaande moet de Europese waarden weerspiegelen, en mag niet tot een afkalving van de rechten leiden.

De Maltese delegatie beklemtoont dat het belangrijk is de meest kwetsbare groepen te beschermen, onder meer de kinderen. Er moet regelgeving worden uitgewerkt om misbruiken te voorkomen, zonder daarom in een politiestaat te vervallen.

3. Immigratie en asiel: naar een echt gemeenschappelijk EU-beleid

Mevrouw Anna Finocchiaro, voorzitter van de commissie Constitutionele Zaken van de Italiaanse Senaat, onderstreept meer bepaald dat Europa ambitieuzere doelstellingen moet uitstippelen in verband met asiel en migratie.

De heer Luigi Manconi, voorzitter van de bijzondere commissie voor de Bescherming en Bevordering van de Mensenrechten van de Italiaanse Senaat, herinnert eraan dat werk moet worden gemaakt van een humanitair opvangbeleid.

Voorts moet de reddingsopdracht in de Middellandse Zee “Mare Nostrum”, of het alternatief Frontex-Plus, een nieuwe invulling krijgen.

De heer Angelino Alfano, Italiaans minister van Binnenlandse Zaken, wijst op de drie pijlers die zijn vervat in de conclusies die de Europese Raad van Ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken op 10 oktober 2014 in Luxemburg heeft aangenomen, om een vernieuwend model aan te reiken teneinde de migratiestromen in de hand te houden⁴: nauwere samenwerking met de derde landen, een grotere operationele Frontex-capaciteit en, ten slotte, de EU-maatregelen om een gemeenschappelijke Europese asielregeling te ondersteunen en integraal ten uitvoer te leggen (zulks eveneens via nauwere operationele samenwerking).

De spreker onderstreept de onderlinge solidariteit tussen lidstaten, en dat die solidariteit gepaard moet gaan met verantwoordelijkheid. De instrumenten waarover Europa beschikt en de onderlinge eenvormigheid ervan moeten worden versterkt.

⁴ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/fr/jha/145054.pdf

De heer François Crépeau, speciaal VN-rapporteur voor de mensenrechten van migranten, benadrukt dat Europa hoe dan ook moet inzetten op een beleid inzake de transmediterrane mobiliteit in beide richtingen en dat werk moet worden gemaakt van migratiekanalen. Hij wijst erop dat de 130 000 migranten die dit jaar via de zee naar Europa zijn gekomen, alleen maar een overlevingsstrategie zoeken. Het Europese repressiebeleid werkt niet ontradend maar juist contraproductief. Volgens de heer Crépeau zullen de pogingen om de grenzen te beveiligen blijven mislukken.

Hij is voorstander van een benadering die de mensenrechten in Europa centraal stelt. De migranten moeten met name toegang krijgen tot gezondheidszorg en aanspraak kunnen maken op sociale en juridische bijstand.

Ook volgens *de heer Robert K. Visser, uitvoerend directeur van het Europees ondersteuningsbureau voor asielzaken (EASO),* is een gemeenschappelijk Europees beleid echt nodig, zeker nu het aantal asielaanvragers de voorbije jaren fors is toegenomen.

De tweede fase van het “asielpakket” voorziet in een rechtskader en normen die beter op elkaar zijn afgestemd. Het Europees rechtskader inzake asiel is een organisch systeem.

Een grondiger politiek debat over de doelstellingen die Europa terzake nastreeft is een must. De spreker herinnert er tevens aan dat het EASO is opgericht om operationele steun te verlenen en op het vlak van asielzaken een Europese cultuur tot stand te brengen, waarbij soortgelijke situaties volgens dezelfde procedures zullen worden behandeld en tot dezelfde resultaten zullen leiden.

Mevrouw Elizabeth Collett, directrice van het Migration Policy Institute Europe, beklemtoont dat Europa een langetermijnaanpak moet volgen om terzake de EU-doelstellingen en de EU-prioriteiten te bepalen.

Volgens haar is er nood aan een diplomatiek initiatief op het niveau van de staatshoofden om die zaken te regelen.

Europa moet er ook voor zorgen dat ten aanzien van de derde landen geen tegenstrijdige signalen worden uitgestuurd: wil Europa de vluchtelingenstromen voorkomen of wil ze de mensen in de derde landen zelf beschermen?

Bovendien moet Europa bepalen welke de kwetsbaarste en meest noodlijdende groepen zijn en erop toezien dat de migranten niet ten prooi vallen aan mensenuitbuiters.

In het kader van het debat betreurt *de Oostenrijkse delegatie* de struisvogelpolitiek van heel wat Europese landen. Ze pleit voor de uitbouw van open migratiekanalen, waar alle lidstaten baat bij zouden hebben.

De Zweedse delegatie hekelt het gebrek aan juridische middelen om de asielaanvragers te helpen; van gettovorming mag geen sprake zijn.

De Poolse en Cypriotische delegaties dringen er dan weer op aan dat in sterkere mate rekening wordt gehouden met de verschillende economische en sociale situaties in de lidstaten.

4. Nieuwe instrumenten in de strijd tegen discriminatie

Mevrouw Dasa Šilović, voorzitter van CEE Gender Network, herinnert eraan dat in de huidige moeilijke politieke context, meer bepaald in Zuid- en Oost-Europa, de wetten die de mensenrechten en in het bijzonder de rechten van de vrouwen moeten waarborgen, vaak niet worden toegepast. Zij wijst erop dat niet alleen onderwijs belangrijk is, maar ook de bevordering van gendergelijkheid. Dit laatste zou voor kandidaat-lidstaten een voorwaarde moeten zijn om te mogen toetreden tot de Europese Unie, die van haar kant zich ertoe moet verbinden dat beginsel van gendergelijkheid te doen toepassen.

De heer Marco Perolini, vertegenwoordiger van het internationaal secretariaat van Amnesty International, geeft aan waar de bestaande Europese wetgevingsraamwerken tekortschieten op het vlak van de bescherming van de mensenrechten, meer bepaald wanneer het gaat om discriminatie op grond van de seksuele geaardheid of het geslacht.

Voor de Europese Unie ziet hij vier actieterrains: de uitwerking van een coherente antidiscriminatiestrategie in het binnenlands en het justitiebeleid; de herziening van het kaderbesluit van 2008⁵; de aanneming van een nieuwe richtlijn om discriminatie buiten de werkvloer aan te pakken en, ten slotte, het doen toepassen van de bestaande normen, meer bepaald door inbreukprocedures te starten tegen terzake nalatige lidstaten.

De Turkse delegatie wijst op het belang van onderwijs om in te gaan tegen discriminatie, dat ongeacht de vorm die zij aanneemt, erop neerkomt dat een meerderheidsgroep een minderheidsgroep domineert.

De Maltese delegatie benadrukt dat nieuwe gezinsmodellen zijn ontstaan en dat het onderwijs en het didactisch materiaal die maatschappelijke veranderingen moeten weerspiegelen. Tevens attendeert zij erop dat Malta het verbod op gendergerelateerde discriminatie in zijn Grondwet heeft verankerd. Om de teksten beter te doen toepassen, is politieke wil vereist.

⁵ Kaderbesluit 2008/913/JHBZ van de Raad